

Urunk mennybemenetele

Ef 1,17-23

Krisztus az egész egyház feje

¹⁷Urunknak, Jézus Krisztusnak Istene, a dicsőség Atyja adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás lelkét, hogy megismerjétek. ¹⁸Gyűjtson lelketekben világgosságot, hogy megértsetek, milyen reményre hívott meg benneteket, milyen gazdag az a felséges örökség, amely övé a szentek között, ¹⁹és milyen mérhetetlenül nagy a hatalma rajtunk, hívókön. ²⁰Nagyszerű erejét Krisztusban mutatta meg, amikor a halálból feltámasztotta, s a mennyben jobbjára ültette, ²¹minden fejedelemségnek, hatalomnak, erőnek és uralomnak, s minden néven nevezhető méltóságnak fölé emelte, nemcsak ezen a világon, hanem az eljövendőben is. ²²Mindent lába alá vetett, őt magát meg mindenek fölött az egész Egyház fejévé tette: ²³ez az ő teste és a teljessége annak, aki mindenben mindent teljessé tesz.

Az efezusi levél a kolosszei levélhez hasonlóan tele van himnuszokkal, amelyek az ősegyházi közösségi és liturgikus életben gyökereznek. A liberális teológia szerint a szerző nem Pál, mivel (a 3,1; 4,1; 6,20 fogságra tett utalások ellenére) – semmiféle személyes kapcsolata nincs a közösséggel. Ezt azért tartjuk különösnek, mert Pál három évig működött Efezusban. A hellenista zsidókeresztény szerző az apostolok utáni időből származik, nemcsak az apostolra, hanem az általa követett prófétákra is mint az egyház alapjára tekint vissza (vö. 3,5-öt a 2,20-szal). Magát Pál tanítványának tartja, és használja nevét, sőt, amikor figyelmeztetésekről van szó, utánozza őt.

Az efezusi levelet a liberális teológia szerint a II. században írták. Csak levélformában megfogalmazott figyelmeztetés. Valószínűleg valahol Kis-Ázsiában keletkezett 80-100 körül. Számos közös gondolata van a kolosszei levél szövegével (Ef 6,21 vö. Kol 4,7).

Számos univerzalisztikus elképzelés ihletője lett a levél, például a Jézus Krisztuson keresztül történő Isten fiaivá fogadásnak (1,4-5). Aranyszájú Szent János püspök az efezusi levél első fejezetének 4-től 14-ig terjedő versére úgy tekintett mint annak bizonyítékára, hogy az Isten tesz szentté, de azért a keresztényeknek is őrizni kell a szentségüket. Érdekes módon ugyanerre a szövegre hivatkozik Kálvin a maga predestinációs tanában is. Ebből a levélből származtatják a görög „anakephaloszisz” fogalmat is, melyet a latin atyák „rekapituláció”-val for-

dítottak, és kiindulópontja lett az egyház krisztusi főségének tanának. Iréneusz egyházatya a levélre építette a restaurációs tanát: Krisztusban mint főben mindent egybefoglalt (Adv. Haer 1.1442–4433). Mindezek az elképzések erősen hatottak a II. Vatikáni Zsinatnak a Gaudium et spes dokumentumára. A levél tehát egy sajátos egyháztant ír le, amelyben az egyház legfőbb feje Krisztus. A reformáció idején ezt a pápa legfőbb jurisdictiós hatalma elleni támadásnak látták, a II. Vatikáni Zsinat után azonban a teológiai egyházmodell meghatározó gondolata lett.

Krisztus főségét nem szabad intézményi főségnek elképzeln, az efezusi levél megfogalmazója sem erre gondolt. Azért tartotta fontosnak a krisztusi főség hangsúlyozását, mert az apostolok és köztük a misztikus tapasztalattal rendelkező Pál is a túlvilágról és az Isten világaról lényegesen kevesebbet tudott, mint Jézus Krisztus. Ezért mindegyik apostol tanítói tekintélyét felülmúlja Krisztus tekintélye. Ráadásul a személyes példája és áldozata lehetőséget ad mindenkinek, hogy egyéni módon azonosuljon vele. Ha a különböző filozófiai rendszerekben, vagy teológiai elképzésekben nem is találkoznak a hívek, de ha Krisztus személyének a tiszteletében és megváltói művének folytatásában érdekelték, akkor ez a kettős kapocs összeköti őket, és hatékony építói lehetnek az egyháznak és közösségnek.

Amennyiben nem a történelmi keresztény egyházak közötti különbségek elmosására használjuk ezt a tant, hanem a keresztények emberi ellentétei ellenére létrejövő egység kritériumát látjuk benne, akkor ez a himnikus gondolatmenet most is betölti szerepét. Persze csak azok érzik azt, hogy ez több mint egyszerű retorika, akik az egyház egységén kitartóan munkálkodnak, és tiszteletreméltó vitáinak nehézségeit felvállalják. Ők tudják, hogy a szentek közösségének csak tökéletlen hasonmása minden egyház és egyházjellegű közösség, amelynek tökéletesítése csak Krisztus jobb megértése árán lehetséges. Csak vele emelkedhetünk az égbe.